

WAT BEHEERST DE LEERLING AL?

Een taxonomisch model voor historische vaardigheden

Sander Dekker, staatssecretaris van Onderwijs, wil graag dat leraren meer differentiëren in hun lessen.¹

De Inspectie van het Onderwijs stelt ook in haar net verschenen *Onderwijsverslag 2012-2013* dat weinig docenten erin slagen om tegemoet te komen aan de verschillen tussen leerlingen.² Maar hoe is differentiatie te bewerkstelligen in geschiedenislessen met vaak meer dan dertig leerlingen?

Tim Huijgen is docent geschiedenis aan het H.N. Werkman College te Groningen en vakdidacticus Geschiedenis bij de Lerarenopleiding van de Rijksuniversiteit Groningen.

Paul Holthuis is docent geschiedenis aan Het Drachtster Lyceum te Drachten en vakdidacticus Geschiedenis bij de Lerarenopleiding van de Rijksuniversiteit Groningen. **Anita Warmelink-Balt** is docent geschiedenis en staatsinrichting aan het Willem Lodewijk Gymnasium te Groningen.

Dit artikel biedt een theoretisch model dat de historische vaardigheden uitsplitst naar verschillende beheersingsniveaus. Het model kan gebruikt worden als uitgangspunt voor differentiatie, maar ook voor de ontwikkeling van doorlopende leerlijnen en toetsing.

DE ONTWIKKELING VAN HET MODEL

We keken eerst naar wat leerlingen moeten kunnen aan het einde van hun schoolcarrière. Dit eindniveau hebben we uitgesplitst naar een zestal historische vaardigheden die gepresenteerd worden in figuur 1. De gekozen vaardigheden komen overeen met de eisen van Domein A van het eindexamenprogramma en theoretisch modellen uit de wetenschappelijke literatuur.³

In een aantal sessies met andere geschiedenisdocenten en opleiders probeerden we vervolgens verschillende niveaus binnen deze vaardigheden aan te brengen. Wat is de basis, waar willen we eindigen en welke stappen moeten leerlingen daarvoor zetten? Voor het formuleren van de verschillende niveaus hebben we gebruikgemaakt van de taxonomie van Anderson & Krathwohl. Bewust is ervoor gekozen om de niveaus niet te koppelen aan leeftijd of aan leerjaren. Onze mening is namelijk



FOTO: SASKIA LELEVELD

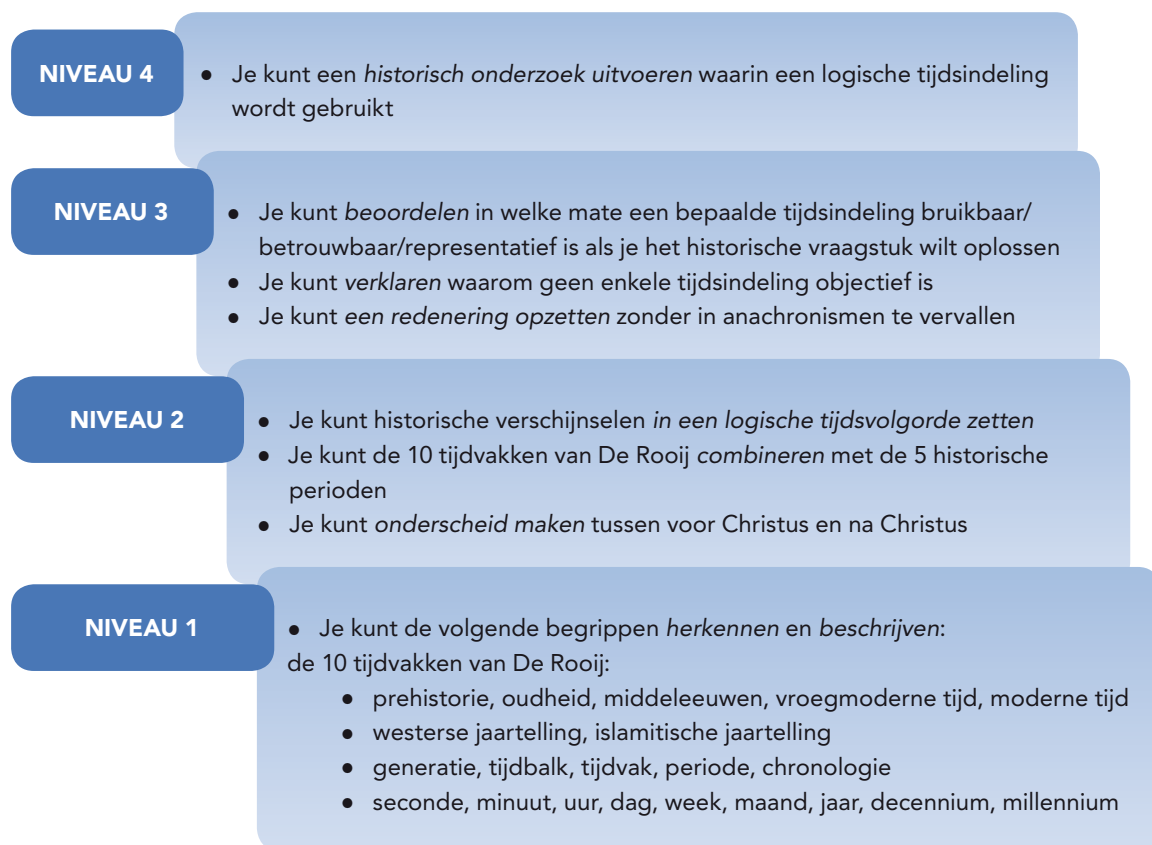
Figuur 1.
Vaardigheden
van het model.



dat ook binnen een klas grote verschillen bestaan tussen leerlingen met betrekking tot hun niveau van historische vaardigheden. Iedere vaardigheid is uitgesplitst naar vier niveaus. Niveau één is het laagste beheersingsniveau en niveau vier het hoogste. De vaardigheid chronologiseren is in figuur 2 gepresenteerd als voorbeeld.

HET MODEL EN DE LESPRAKTIJK

Het model kan op diverse manieren gebruikt worden in de praktijk. Veel docenten hebben behoefte aan een uitsplitsing van de historische vaardigheden naar niveaus en die was nog niet beschikbaar, zoals een docent opmerkte tijdens een nascholings-



- ① De gehele tekst van het opinieartikel is te lezen op de site van de Volkskrant: <http://tiny.cc/K06VK>.
- ② Het onderwijsverslag 2012-2013 (PDF) is te vinden op de site van de onderwijsinspectie: <http://tiny.cc/K06OV>
- ③ Zie de literatuurlijst.

Figuur 2.
Chronologiseren

bijeenkomst: ‘Voordat ik kan differentiëren, moet ik weten wat het instapniveau van de leerling is. Wat beheerst de leerling al en op welk niveau? Nergens vond ik echter een overzicht in leerlingentaal, waarbij vanaf het basisniveau tot aan het excellente niveau omschreven was wat leerlingen allemaal moeten beheersen.’

Om goed te kunnen differentiëren als docent is het noodzakelijk dat je in kaart kunt brengen waar de winst voor iedere leerling ligt. Het door ons ontwikkelde model kan daarvoor als theoretisch uitgangspunt worden gebruikt. Het model is tevens geschikt voor de ontwikkeling van doorlopende leerlijnen op het gebied van historische vaardigheden. Voor veel secties kan het model hiervoor als leidraad worden gebruikt. Ten slotte kan het model goed gebruikt worden als een theoretische basis voor het toetsingsbeleid van een sectie. Bij ieder niveau kunnen vragen worden ontworpen om de vooruitgang van leerlingen te monitoren, maar ook om voor leerlingen inzichtelijk te maken op welke gebieden ze vooruitgang boeken. Onze volgende stap is om bij iedere vaardigheid en bij ieder niveau lesmateriaal te ontwikkelen dat het niveau van een leerling niet alleen helder en duidelijke

lijk in kaart brengt, maar ook omhoog kan brengen. Bijvoorbeeld een leerling acteert op niveau 2 bij de vaardigheid chronologiseren, met welk lesmateriaal krijgen we deze leerling naar niveau 3 en 4? Tot januari 2015 loopt hiervoor een project vanuit de Lerarenopleiding van de Rijksuniversiteit Groningen waarin tien docenten zich over deze vraag buigen. De opbrengst van dit project hopen we in de lente van 2015 op een conferentie over differentiëren in het geschiedenisonderwijs onder de aandacht van belangstellenden te kunnen brengen. ■

LITERATUUR

- BLOOM, B. S., ENGELHART, M. D., FURST, E. J., HILL, W. H., & KRATHWOHL, D. R. (1956). *Taxonomy of educational objectives: The classification of educational goals. Handbook I: Cognitive domain*. New York: David McKay Company.
- ANDERSON, L. W. & KRATHWOHL, D. R., et al. (Eds.). (2001). *A Taxonomy for Learning, Teaching, and Assessing: A Revision of Bloom's Taxonomy of Educational Objectives*. Boston: Pearson Education Group.
- LÉVESQUE, S. (2008). *Thinking historically. Educating students for the twenty-first century*. Toronto: Toronto University Press.
- SEIXAS, P., & MORTON, T. (2013). *The big six historical thinking concepts*. Toronto: Nelson Education.
- VAN DRIE, J., & VAN BOXTEL, C. (2008). Historical reasoning: towards a framework for analyzing students' reasoning about the past. *Educational Psychology Review*, 20(2), 87–110.
- WILSCHUT, A., VAN STRAATEN, D., & VAN RIESSEN, M. (2013). *Geschiedenisdidactiek, handboek voor de vakdocent*. Bussum: Coutinho.

Het gehele model is als download te vinden op www.vgnkleio.nl/kleio.

